

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 540/2567

บริษัท ม.โจทก์ นาย ว.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา 9, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 14, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 9, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยเบิกเงินจากโจทก์เพื่อนำไปซื้อไม้ยางพาราจากเจ้าของสวนแล้วนำมาขายให้แก่โจทก์ จากนั้นจึงหักทอนบัญชีกัน นิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และจำเลยจึงมีลักษณะเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีได้กำหนดแยกประเภทเป็นเอกเทศสัญญาไว้ใน ป.พ.พ. แต่มีผลผูกพันโจทก์และจำเลยให้ต้องชำระหนี้ต่อกันตามสัญญาดังกล่าว แม้โจทก์ฟ้องคดีตั้งรูปเรื่องมาว่าจำเลยเป็นหนี้เงินกู้ยืม แต่ก็ได้บรรยายฟ้องและนำสืบเข้าลักษณะสัญญาประเภทหนึ่งที่บังคับกันได้ดังวินิจฉัยไว้ข้างต้น ซึ่งในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ศาลย่อมมีอำนาจยกบทกฎหมายที่ถูกต้องมาปรับแก้คดีได้ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา 9 (3) บัญญัติเพียงว่า เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อนั้นนั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตามเท่านั้น หาได้บัญญัติว่าหนี้นั้นศาลต้องพิพากษากำหนดจำนวนแน่นอนเสียก่อนไม่ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องนำหนี้ดังกล่าวไปฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งก่อนที่จะฟ้องคดีล้มละลาย เมื่อรายการตัดทอนบัญชีระบุจำเลยเป็นหนี้โจทก์ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา หนี้ตามฟ้องจึงเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โจทก์ย่อมมีอำนาจนำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดและพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 14 และให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยให้หักจากกองทรัพย์สินของจำเลย เฉพาะค่าทนายความให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดตามที่เห็นสมควร จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์คดีชั้นฎีกาพิพากษาลบให้ยกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้พับ โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีล้มละลายวินิจฉัยว่า คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนหรือไม่ เห็นว่า โจทก์มีนางสาวทัศนีย์และนายปิยะราชเป็นพยานเบิกความทำนองเดียวกันว่า จำเลยขอเบิกเงินจากโจทก์เพื่อนำไปซื้อไม้ยางพาราจากเจ้าของแปลงไม้ติดต่อกันหลายครั้งตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2562 โดยจำเลยจะเป็นผู้จัดหาแปลงไม้ยางพาราและประเมินราคาด้วยตนเอง จากนั้นจะนำมาเสนอโจทก์เพื่อขออนุมัติเงิน หากโจทก์มีคำสั่งอนุมัติ โจทก์จะส่งมอบเงินมัดจำส่วนแรกให้แก่จำเลยโดยให้จำเลยลงลายมือชื่อไว้เพื่อให้จำเลยนำไปวางมัดจำกับเจ้าของสวนยางพารา ก่อนตัดโค่นไม้ยางพาราโจทก์จะส่งมอบเงินค่าไม้ยางพาราส่วนที่เหลือให้แก่จำเลยโดยให้จำเลยลงชื่อรับเงินอีกครั้ง จำเลยจะตัดโค่นไม้ยางพาราเองและนำไม้ที่ได้มาขายให้แก่โจทก์แล้วหักกลบลบหนี้กันโดยวิธีตัดทอนทางบัญชี จำเลยมิได้ซื้อไม้ยางพาราในฐานะตัวแทนของโจทก์ ซึ่งคำเบิกความ

ของนางสาวทัศนีย์และนายปิยะราชดังกล่าวล้วนสอดคล้องกับรายการตัดทอนบัญชี สัญญามัดจำ หรือสัญญาซื้อขายไม้ยางพาราและใบซังน้ำหนัก ซึ่งระบุชื่อจำเลยว่าเป็นลูกหนี้โจทก์ ทั้งมี รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ขอเบิก จำนวนหนี้คงเหลือและการชั่งน้ำหนักไม้ที่จำเลยนำมา ขายให้แก่โจทก์ซึ่งสามารถคิดคำนวณได้ว่า ณ วันฟ้องคดีนี้จำเลยเป็นหนี้โจทก์เป็นเงินจำนวน เท่าใด ทั้งรายการตัดทอนบัญชีมีลายมือชื่อของจำเลยกำกับไว้เกือบทุกรายการที่มีการเคลื่อนไหว ทางบัญชี ประกอบกับจำเลยเองก็เบิกความยอมรับว่า ลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าวเป็นลายมือชื่อ ของจำเลยจริง ส่วนที่จำเลยนำสืบว่าจำเลยลงลายมือชื่อในรายการตัดทอนบัญชีเพื่อรับทราบ เท่านั้น เมื่อพิจารณาว่าเอกสารดังกล่าวมีข้อความระบุชัดเจนว่า ณ วันที่จำเลยลงลายมือชื่อจำเลย มีภาระหนี้คงเหลือต่อโจทก์เท่าใด ก่อนลงลายมือชื่อจำเลยย่อมต้องคาดหมายแล้วว่าเอกสาร ดังกล่าวอาจผูกมัดจำเลยให้ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ได้ นอกจากนี้หากจำเลยมิได้เป็นหนี้โจทก์จริง ก็ไม่มี เหตุผลใดที่จำเลยต้องลงลายมือชื่อยอมรับว่ามีภาระหนี้คงเหลือต่อโจทก์ ทั้งการลงลายมือชื่อใน เอกสารดังกล่าวยังขัดแย้งกับข้อกล่าวอ้างของจำเลยที่ว่าจำเลยเป็นเพียงตัวแทนโจทก์ ซึ่งหากเป็น เช่นนั้นจริงยิ่งไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จำเลยต้องลงลายมือชื่อรับทราบภาระหนี้คงเหลือในรายการ ตัดทอนบัญชี เพราะจำเลยย่อมไม่มีภาระหนี้หรือความรับผิดชอบต่อโจทก์ หากการซื้อขายไม้ยางพารา กับเจ้าของสวนกระทำในฐานะตัวแทนโจทก์ดังที่จำเลยอ้าง และที่จำเลยแก้ไกว่าจำเลยมิได้ ลงลายมือชื่อครบทุกรายการในเอกสารดังกล่าว และหลายรายการในหน้าที่ 68 และ 69 เป็น ลายมือชื่อของบุคคลอื่นนั้น เมื่อพิจารณารายการตัดทอนบัญชีแล้ว เห็นว่า แม้จำเลยจะมีได้ ลงลายมือชื่อในบางรายการ แต่การที่จำเลยลงลายมือชื่อในรายการต่อ ๆ มา ซึ่งมีรายการยอด คงเหลือที่รวมรายการก่อนหน้านี้ไว้ด้วยแล้ว ถือได้ว่าจำเลยยอมรับว่ารายการก่อนหน้าและยอด คงเหลือถูกต้อง ส่วนที่หลายรายการในหน้าที่ 68 และ 69 ที่เป็นลายมือชื่อของบุคคลอื่นนั้น เป็นรายการเงินคืนที่ทำให้ยอดคงเหลือลดลง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่จำเลย และเนื่องจากหวักระดาษ ในแต่ละหน้าของรายการตัดทอนบัญชีดังกล่าวมีการระบุชื่อจำเลยไว้อย่างชัดเจนแล้ว จึงไม่อาจ รับฟังว่าบุคคลอื่นลงลายมือชื่อให้ผูกพันตนเองดังที่จำเลยแก้ไกา รายการตัดทอนบัญชีจึงมี ข้อความเพียงพอให้รับฟังได้ว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์และมีภาระหนี้เงินคงค้างต่อกันเท่าใด พยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบมาจึงมีน้ำหนักน้อยกว่าพยานหลักฐานโจทก์ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตาม ทางนำสืบของโจทก์ว่า จำเลยเบิกเงินโจทก์เพื่อนำไปซื้อไม้ยางพาราจากเจ้าของสวนแล้วนำมาขาย ให้แก่โจทก์ จากนั้นจึงหักทอนบัญชีกันตามรายการหักทอนบัญชี นิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และ จำเลยจึงมีลักษณะเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีได้กำหนดแยกประเภทเป็นเอกเทศสัญญาไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่มีผลผูกพันโจทก์และจำเลยให้ต้องชำระหนี้ต่อกันตาม สัญญาดังกล่าว แม้โจทก์จะฟ้องคดีตั้งรูปเรื่องมาว่าจำเลยเป็นหนี้เงินกู้ยืม แต่ก็ได้บรรยายฟ้องและ นำสืบเข้าลักษณะสัญญาประเภทหนึ่งที่บังคับกันได้ดังวินิจฉัยไว้ข้างต้น ซึ่งในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ศาลย่อมมีอำนาจยกบทกฎหมายที่ถูกต้องมาปรับแก้คดีได้ ส่วนที่จำเลยแก้ไกว่าโจทก์ไม่เคยฟ้อง จำเลยเป็นคดีแพ่งมาก่อน แต่กลับนำมาฟ้องเป็นคดีล้มละลาย จำเลยไม่มีโอกาสได้พิสูจน์ตาม กระบวนวิธีพิจารณาคดีแพ่งทั่วไป นั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 9 (3) บัญญัติ เพียงว่า เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อนั้นนั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่า นั้นนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตามเท่านั้น หาได้บัญญัติว่าหนี้นั้นศาลต้อง พิพากษากำหนดจำนวนแน่นอนเสียก่อนไม่ และในการพิจารณาคดีล้มละลายจำเลยก็สามารถต่อ สู้คดีได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับในการพิจารณาคดีแพ่ง โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องนำหนี้ดังกล่าวไปฟ้อง

จำเลยเป็นคดีแพ่งก่อนที่จะฟ้องคดีล้มละลาย เมื่อรายการตัดทอนบัญชีระบุว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา หนี้ตามฟ้องจึงเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โจทก์ย่อมมีอำนาจนำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายได้ ที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษวินิจฉัยว่า หนี้ตามฟ้องยังมีข้อโต้แย้ง โจทก์จึงยังไม่อาจฟ้องให้จำเลยล้มละลายนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น ส่วนปัญหาว่า จำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ และมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายหรือไม่ ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษยังไม่ได้วินิจฉัย แต่เมื่อมีการสืบพยานโจทก์และจำเลยเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้คดีเสร็จไปโดยเร็ว ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวไปเสียทีเดียวโดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษวินิจฉัยก่อน เห็นว่า ก่อนฟ้องคดีนี้โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้แล้วสองครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน แต่จำเลยไม่ชำระหนี้ จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 (9) ว่า จำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว จำเลยมีหนี้ที่น่าพยานหลักฐานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว ซึ่งจำเลยนำสืบเพียงว่า จำเลยมีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่งและมีรายได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ 70,000 บาท แต่จำเลยไม่มีเอกสารใดมายืนยันว่ามีรายได้ดังกล่าวจริง ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดอีก ข้อนำสืบของจำเลยไม่อาจรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่ปรากฏว่าจำเลยขวนขวายพยายามชำระหนี้แก่โจทก์ กรณีจึงไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย พิพากษากลับ ให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 14 กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนโจทก์ โดยหักจากกองทรัพย์สินของจำเลย เฉพาะค่าทนายความให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กำหนดตามที่เห็นสมควร

องค์คณะ

ธีระพล ศรีอุดมขจร · วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์ · เผด็จ ชมพานิชย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/540/2567>